

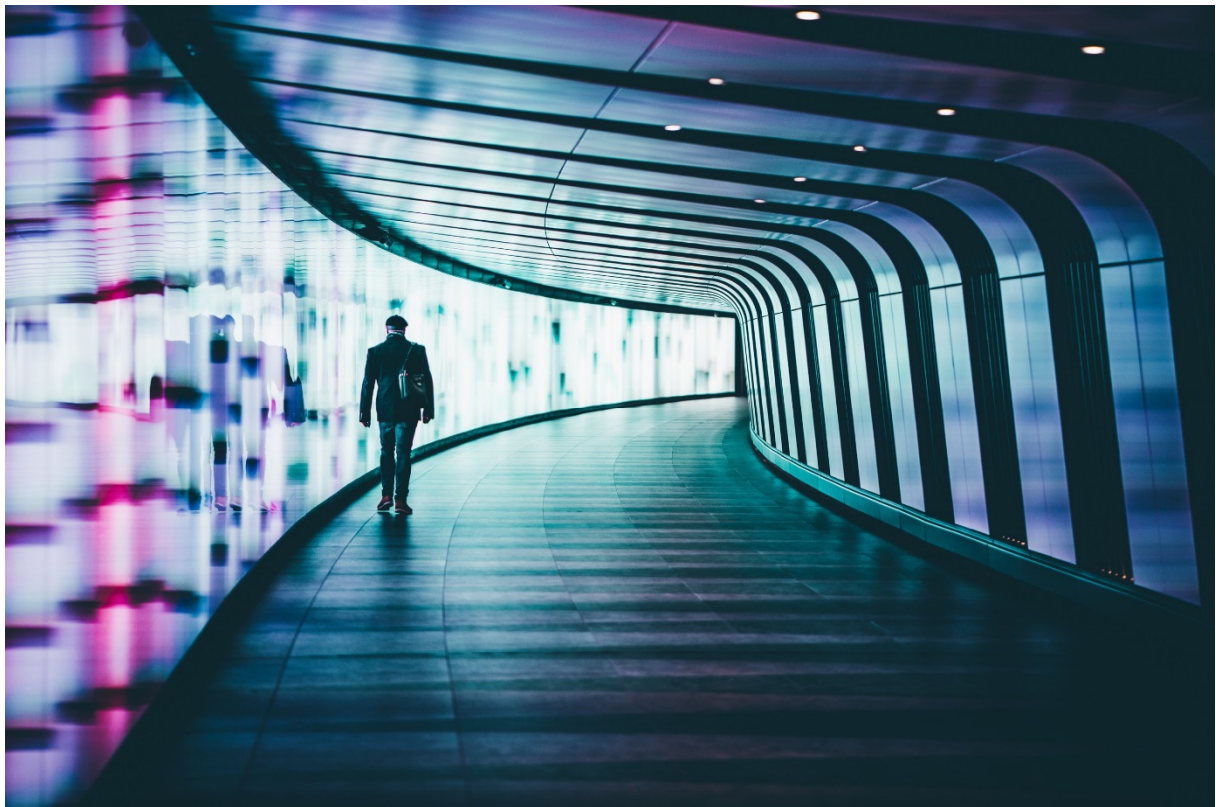
Denken in tijden van versnelling

Met Hartmut Rosa en andere filosofen op zoek naar
alternatieven voor het neoliberalisme

Zomerweek ISVW 2019

15-19 juli

Laurens ten Kate

Kan de filosofie een ander mensbeeld ontwerpen, en andere vrijheid dan die van de vrije markt?

De politiek van onze eeuw koestert een heilig geloof in marktwerking. De vrije markt geeft ons de vrijheid, want ze biedt oneindige mogelijkheden tot ontplooiing. Toch worden de mensen daardoor gereduceerd tot ondernemers van hun eigen bestaan: het leven is als een bedrijf, soms succesvol, soms op de rand van faillissement. Hoe denken filosofen over dit mensbeeld?

In deze zomerweek leggen we eerst een basis voor onze kennis van het neoliberale denken, met aandacht voor de geschiedenis. We behandelen met behulp van een beknopte reader enkele spannende denkers over dit thema, zoals voormalig Denker des Vaderlands Hans Achterhuis en de Amerikaanse politiek-filosofe Wendy Brown; ook lezen we artikelen uit het actuele debat in de pers en de media.

- **De rode draad van deze zomerweek is echter een baanbrekend boek van de Duitse socioloog en filosoof Hartmut Rosa.**

Hij ontwerpt een theorie van de *resonante samenleving*. Laurens ten Kate geeft dagelijks een uitvoerige uitleg van deze theorie aan de hand van Rosa's intussen al befaamde hoofdwerk **Resonance**. Het Duitse origineel verscheen in 2016, maar we lezen de Engelse vertaling.

We lezen *Resonance* grondig, waarbij de docent telkens samenvattingen levert en we vervolgens belangrijke passages gezamenlijk kritisch lezen, in de vorm van close-reading.

Daarnaast lezen en bespreken we diverse andere filosofische en actuele teksten over neoliberalisme.

We ontdekken gaandeweg dat Rosa een kritiek van de versnelling en de groei ontwikkelt, en een pleidooi voert voor een nieuwe, resonante relatie met de wereld. Gezamenlijk bediscussiëren we of we Rosa's visie een serieus alternatief vinden voor de neoliberale samenleving.

Het programma vindt u hieronder.

Wat leer je?

We verkennen in deze cursus de diverse filosofische visies op neoliberalisme, pro en contra. Aan het einde van deze zomerweek neemt u mee naar huis: verdieping van uw kennis en inzicht in neoliberalisme, en veel nuancering; daarnaast een nieuwe blik op uw eigen praktijk of leven, door toepassingen, casestudies en voorbeelden.

Voor wie?

Deze cursus is geschikt voor ieder die geïnteresseerd is in de voors en tegens van marktwerking en de invloed daarvan op onze cultuur, maatschappij en ons eigen leven en denken. Ook ondernemers, beleidsmakers en economen kunnen voordeel hebben van deze cursus.

Denken in tijden van versnelling is een nieuwe cursus die net als de in 2018 gegeven zomerweek *Vrijheid en democratie* en de in 2017 gegeven zomerweek *Hoe vrij is de vrije markt?* nieuw licht laat schijnen op de neoliberale samenleving waarin we leven. Deze cursus is bijzonder geschikt voor deelnemers aan deze eerdere cursussen, die behoefte hebben aan verdieping. Ook voor mensen die niet aan deze eerdere cursussen hebben deelgenomen, maar wel interesse hebben in het werk van Hartmut Rosa, in het neoliberalisme of in politieke filosofie in het algemeen, is deze cursus zeer geschikt.

Kernboek:

Hartmut Rosa, *Resonance: A Sociology of our Relationship to the World*, Londen: Polity Press oktober 2019.

Er wordt gewerkt met een drukproef van het boek, die aan de cursisten zal worden toegezonden. Het boek zelf is pas in oktober in de handel. De cursisten kunnen desgewenst ook de Duitse editie ernaast leggen – voor de echte enthousiasten...! – maar wij baseren ons op de Engelse tekst. Zie voor het Duits: Resonanz. Eine Soziologie der Weltbeziehung, Frankfurt a.M.: Suhrkamp 2016

Verdere literatuur die bij voorkeur aangeschaft kan worden:

1. Thomas Biebricher's handzame inleiding, *Onvermoed en onvermijdelijk: de vele gezichten van het neoliberalisme* (Nijmegen: Valkhof Pers 2016).
2. Ten Kate's *De vreemde vrijheid: nieuwe betekenissen van vrijzinnigheid en humanisme* (Amsterdam: Sijbolet 2016) is een van onze discussieteksten; daarin stelt de auteur de vraag naar een nieuw begrip van vrijheid.

3. Hartmut Rosa's *Leven in tijden van versnelling. Een pleidooi voor resonantie* (Amsterdam: Boom 2016), een mooie bundeling (samengesteld door voormalig Denker des vaderlands Marli Huijser) van teksten van de Duitse denker, die een goed beeld geeft van hoe hij te werk gaat. Daarbij ligt het accent op Rosa's eerdere werk waarin hij een kritische analyse geeft van wat hij 'sociale versnelling' noemt.

Deze drie titels zullen we vooral gebruiken als basis en achtergrond voor ons onderzoek naar neoliberal denken en Rosa's theorie van de resonantie. De docent zal er geregeld naar verwijzen en er stukjes uit bespreken. Vandaar dat aanschaf sterk aanbevolen wordt.

Aan het begin van de zomerweek zal een bescheiden **reader** uitgedeeld worden, met enkele korte filosofische teksten over neoliberalisme, en actuele discussieteksten.